

ДЕРЖАВНА АРХІВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Український науково-дослідний інститут
архівної справи та документознавства

Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка

СТУДІЇ
*з архівної справи
та документознавства*

Том двадцять шостий – двадцять сьомий

Київ
2019

Студії з архівної справи та документознавства / Держ. архів. служба України, УНДІАСД ; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка ; [редкол.: С. Г. Кулешов (голов. ред.) та ін.]. – Київ, 2019. – Т. 26–27. – 184 с.

Науковий збірник містить статті з історії, теорії та практики архівної справи і документознавства, історії установ, товариств, об'єднань, джерелознавчі студії. Зокрема, наведено результати моніторингу стану збереженості документів Національного архівного фонду впродовж 2015–2018 рр. та проекти уніфікованих форм планово-звітної документації у сфері архівної справи; розглянуто питання методичного забезпечення створення та функціонування цифрового фонду користування документами НАФ, співробітництва архівів і бібліотек, оцифрування архівних документів у країнах Балтії, документно-інформаційного забезпечення соціальної відповідальності бізнесу в Україні; на основі архівних документів проаналізовано історію визвольних змагань українського народу 1917–1921 рр., політичного життя в Україні на початку ХХ ст., єврейських міжконтинентальних міграцій, досліджено життя та діяльність відомих українських істориків І. Крип'якевича та В. Голобуцького, діячів культури В. О'Коннор-Вілінської, Лесі Українки, Марка Вовчка, архівіста Л. Проценко тощо.

Для істориків, архівістів, джерелознавців, документознавців, викладачів та студентів вищих навчальних закладів, інших зацікавлених читачів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

С. Г. Кулешов (головний редактор), *М. В. Горбатюк* (відповідальний секретар), *В. В. Бездрабко*, *Г. К. Волкотруб*, *О. Я. Гаранін*, *В. М. Горовий*, *Л. А. Дубровіна*, *В. О. Дятлов*, *С. Л. Зворський*, *А. М. Катренко*, *О. Б. Коваленко*, *О. О. Ковальчук*, *Я. Лосовський*, *І. М. Мага*, *А. Є. Рибак*, *Н. М. Христова*, *К. М. Ячменіхін*

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 20585–10385 ПР від 21 лютого 2014 р.

Включено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук зі спеціальності «Історичні науки».
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2015 р. № 528)

Рекомендовано до друку Вченою радою Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства (протокол № 8 від 27 грудня 2019 р.)

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства забороняється. Редколегія не завжди поділяє точку зору авторів, зберігає оригінальний стиль матеріалів, залишає за собою право скорочувати тексти.

За зміст статей несуть відповідальність їх автори.

Раніше опубліковані матеріали до розгляду не приймаються.

При передруку публікацій посилання на «Студії з архівної справи та документознавства» обов'язкове

© Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства, 2019
© Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2019
© Автори публікацій, 2019

ЗМІСТ

Архівна справа: історія та сучасність

<i>Дідух Людмила, Гула Оксана, Кітам Володимир.</i> Моніторинг стану збереженості документів Національного архівного фонду впродовж 2015–2018 рр. (за результатами дослідження Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства)	архівної справи та документознавства) 19
5	<i>Зворський Сергій.</i> Співробітництво, партнер- ство, кооперація архівів і бібліотек як страте- гічний напрям розвитку документно- інформаційної сфери
	24
<i>Дідух Людмила, Залеток Наталія.</i> Методичне забезпечення створення та функціонування цифрового фонду користування документами НАФ (на матеріалах наукових досліджень Українського науково-дослідного інституту	<i>Майстренко Анжела, Романовський Ростислав.</i> Оцифрування архівних документів у країнах Балтії
	30
	<i>Чижова Олена.</i> Діяльність Л. Проценко на чолі Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України
	42

Документознавство: історія, теорія, практика

<i>Бойко Віта.</i> Проекти уніфікованих форм планово- звітної документації у сфері архівної справи	<i>Свердлик Зоряна.</i> Документно-інформаційне забезпечення соціальної відповідальності бізнесу в Україні
47	114

Джерелознавчі та суміжені галузі знань

<i>Ласінська Маріанна.</i> Українські дореволюційні періодичні видання, як джерело з історії єврейських міжконтинентальних міграцій кінця XIX – початку XX століття	<i>Гуцол Дмитро.</i> Формування системи вищої освіти на Поділлі в умовах соціально- економічного становища краю
123	138
<i>Пархоменко Владислав.</i> 1920-й рік у мемуарній спадщині І. П. Мазепи	<i>Буглай Наталя.</i> Польща в діяльності Вишеградської групи у контексті європейської інтеграції після 2000 р.
133	144

Історія України за архівними документами

<i>Гула Володимир.</i> З історії боротьби Бердичівського комітету Бунду проти сіонізму у 1903–1904 рр. ...
149

Персоналії

<i>Гула Оксана.</i> Дитячі спогади В. О’Коннор- Вілінської про Лесю Українку і Марко Вовчок	<i>Мороз Інна.</i> З листування Івана Крип’якевича та Володимира Голобуцького (1950–1960)
155	161
<i>Відомості про авторів</i>	182

CONTENTS

Archival Affairs: History and Modernity

<i>Didukh Lyudmyla, Gula Oksana, Kitam Volodymyr.</i> Monitoring of the State of Preservation of Documents of the National Archival Holdings during 2015–2018 (According to the Results of the Research of the Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Records Keeping) 5	Archival Affairs and Records Keeping) 19
<i>Didukh Lyudmila, Zaliotok Nataliia.</i> Methodological supply of the creation and operation of the digital archives for the use of the National Archival Holdings documents (on the materials of scientific research of the Ukrainian Research Institute of	<i>Zvorsky Sergii.</i> Partnership and Cooperation of Archives and Libraries as a Strategic Direction of the Development of the Documentary and Information Sphere 24
	<i>Maistrenko Anzhela, Romanovskyi Rostyslav.</i> Digitalization of Archival Documents in the Baltic Countries 30
	<i>Chizhova Olena.</i> Activity of L.A. Protsenko as the Head of the Central State Archives-Museum of Literature and Art of Ukraine 42

Records Keeping: History, Theory, Practice

<i>Boyko Vita.</i> Projects of Unified Forms of Planning and Reporting Documentation in the Field of Archival Affairs 47	<i>Sverdlyk Zoriana.</i> Documentary and Information Support of Social Responsibility of Business in Ukraine 114
--	--

Source Studies and Related Researches

<i>Lasinska Marianna.</i> Ukrainian Pre-Revolutionary Periodicals as a Source on the History of Jewish Intercontinental Migration in the late XIXth – early XXth Centuries 123	<i>Gutsol Dmytro.</i> Formation of the Higher Education System in Podilia in the Conditions of Socio-Economic Situation in the Region 138
<i>Parkhomenko Vladyslav.</i> 1920 in the Memoir Heritage of I. Mazepa 133	<i>Buglay Natalia.</i> Poland in the Activities of the Visegrad Group in the Context of European Integration after 2000 144

History of Ukraine on Archival Documents

<i>Gula Volodymyr.</i> On the History of the Struggle of the Berdychiv Committee of the General Jewish	Labour Bund Against Zionism in 1903–1904 149
--	--

Personalities

<i>Gula Oksana.</i> Children's Memories of V. O'Connor-Vilinska about Lesya Ukrainka and Marko Vovchok 155	<i>Moroz Inna.</i> From Correspondence of Ivan Krypiakevych and Volodymyr Holobutsky (1950–1960) 161
<i>Information about the authors</i> 182	

Наталя Буглай

ПОЛЬЩА В ДІЯЛЬНОСТІ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПІСЛЯ 2000 р.

Висвітлюється польська діяльність в рамках Вишеграду на початку XXI ст., що стала своєрідним інструментом скоординованої підготовки до вступу та входження країни у Європейський Союз. Вишеградське співробітництво визначило регіональну центральноєвропейську ідентичність пріоритетним фактором співпраці та успішно виконало свої головні завдання. Аналізуються різні сфери співпраці країн-членів Вишеградської групи, що констатували факт своєї євроатлантичної та європейської інтеграції й визначили нові можливості і пріоритети у процесі реалізації спільних інтересів.

Ключові слова: Польща, Вишеградська група, співробітництво, регіональна політика, інтеграція.

Діяльність Вишеградської групи є своєрідним інструментом скоординованої підготовки до вступу та входження країн-членів у Європейський Союз. Польща в діяльності Вишеграду у форматі європейської інтеграції пройшла шлях, що можна поділити на два основні періоди: до вступу 1995–2004 рр. (як претендент на вступ) і після вступу у 2004–2005 рр. (як повноправний член Європейського Союзу). 1999–2004 рр. – це доба консолідації зусиль та поглиблення конкретної євроатлантичної співпраці країн Вишеградської групи. Дослідження польського досвіду діяльності в рамках Вишеграду є актуальною проблемою історично науки. З'ясування рівня висвітлення проблеми у науковому дискурсі доводить необхідність подальших розвідок у даному напрямі для виявлення основних результатів, а також окреслення питань, що потребують подальших наукових пошуків.

Формат V-4+ створив можливість країнам Вишеградської групи бути більш відкритими до активної зовнішньої співпраці. Із 1995 р. завершилась ілюзія про швидку і безпроблемну європейську інтеграцію країн Вишеградської групи. Розуміння, що процес інтеграції буде довготривалим та інші зовнішні проблеми двостороннього характеру країн Вишеградської групи, спричинили певну стагнацію співпраці (внутріполітичні проблеми у Словаччині, слабка інституалізація Вишеградського співробітництва).

Початок 2000-х років – час активізації співробітництва країн-членів V-4. На протязі 2000–2001 рр. у різних сферах відбувалась планомірна взаємодія країн Вишеграду, про що свідчить, у т. ч. активна політична співпраця голів урядів країн Вишеградської групи на найвищому політичному рівні. Протягом 2000 р. відбувається обговорення проблемних питань європейської та регіональної інтеграції між Є. Бузеком, М. Дзуріндою, В. Орбаном і М. Земаном (28 квіт-

ня в Гнездно (із запрошенням німецького канцлера Г. Шредера), 4 травня у Будапешті (із запрошенням прем'єр-міністра Франції Л. Жоспена)¹, 9 червня у Празі, 12–13 жовтня у Карлових Варах). У 2001 р. відбулись два саміти прем'єр-міністрів Вишеградської четвірки: 31 травня – 1 червня у Кракові (Польща) із прийняттям спільної Офіційної заяви², та 24–25 серпня відбулась неформальна зустріч прем'єр-міністрів поблизу озера Балатон (Угорщина)³. На цих форумах були присутні представники країн Європейського Союзу, а саме Великої Британії, Нідерландів та обговорювались питання європейської інтеграції країн Вишеградської групи.

У 2001 р. президенти країн Вишеградської групи – В. Гавел, А. Квасневський, Ф. Мадл і Р. Шустер – відзначили десяту річницю підписання Вишеградської декларації (15 лютого 1991 р.) й оприлюднили спільну декларацію, в якій чітко визначались пріоритети Вишеграду після. Найважливішим політичним завданням було виділено спільну роботу стосовно якнайшвидшої євроатлантичної та європейської інтеграції країн-членів. Було, також, відзначено необхідність підтримки Словацької Республіки щодо її вступу в НАТО. У зовнішній політиці акцент було зроблено на співробітництво з країнами Центральної, Південної та Східної Європи на міждержавному, міжрегіональному та транскордонному рівнях⁴.

12 травня 2004 р. у місті Кромеріж (Чеська Республіка) члени Вишеградської четвірки на рівні прем'єр-міністрів підписали нову Кромеріжську декларацію – стратегію розвитку субрегіонального об'єднання в рамках Європейського Союзу. Підписантами виступили прем'єр-міністр М. Белька (Республіка Польща), П. Меддеші (Угорська Республіка),

В. Шпідла (Чеська Республіка), М. Дзурінда (Словацька Республіка). У новій чотиристоронній Кромєріжській декларації країни V-4 чітко визначили необхідність продовження співпраці у форматі Вишеградської групи вже у рамках ЄС, адже мету визначену у Вишеградській декларації було виконано.

У 2004 р. країни-члени V-4 констатували факт їх євроатлантичної та європейської інтеграції й визначали нові можливості, пріоритети та завдання спільної роботи на майбутнє, а саме: «Співробітництво Вишеградської групи буде продовжуватися, фокусуючись на регіональних ініціативах, метою яких є посилення регіональної центральноєвропейської ідентичності. У цьому контексті співпраця буде базуватися на конкретних проектах, які матимуть відкритий характер»⁵.

Зміна пріоритетів співпраці відбулась після вступу до Європейського Союзу, про що свідчить детальний аналіз головування Польщі та співробітництво у Вишеградському форматі в період 2004–2005 рр. Польща отримала головування у Вишеградській групі безпосередньо після вступу в Європейський Союз у 2004 р. Програма польського головування у субрегіональному Вишеградському об'єднанні містила і загальні цілі та завдання нової Кромєріжської декларації, зокрема, що стосується як підтримки політики розширення Європейського Союзу, так і вже більш детально у програмі – як виконання зобов'язань щодо реалізації політики нового сусідства Європейського Союзу, нової східної та південно-східної політики ЄС; передачі свого євроінтеграційного досвіду країнам, які бажають набути членства в ЄС; підтримки загальних цілей Європейського Союзу в розвитку європейської інтеграції. Фактично у програмі головування Польщі у Вишеградській групі протягом 2004–2005 рр. були визначені шість нових пріоритетів: консультації з майбутніх бюджетних питань; співробітництво у сфері Шенгенських питань; участь у формуванні і реалізації політики нового сусідства ЄС; розробка стратегічних програм міжнародним Вишеградським фондом; співробітництво у сферах енергетичного сектору, промисловості та інфраструктури, наукових досліджень; майбутній розвиток прагматичного регіонального співробітництва. Політичний вимір співробітництва країн Вишеградської групи був визначений у польській програмі головування в контексті розвитку четвірки як регіонального форуму для діалогу та порозуміння всередині ЄС. Перший розділ документу «Політичне співро-

бітництво» (координатори – міністерства закордонних справ) містить чіткий перелік зустрічей на найвищому рівні: президентів, прем'єр-міністрів, секретарів та координаторів міністерств, директорів відповідних департаментів. Другий розділ «Секторальне співробітництво» (координатори – відповідні профільні міністерства і міністерства закордонних справ), містить необхідність концентрації роботи на п'яти напрямках: інфраструктура і транспорт; регіональна політика; транскордонне співробітництво; захист навколишнього середовища і співробітництво у сфері агрокультури; інші сфери регіонального співробітництва. Всі напрями детально розроблені із переліком конкретних заходів, зустрічей, обміном інформацією тощо⁶.

Третій розділ «Транскордонне співробітництво – відкриття внутрішніх кордонів країн-членів Європейського Союзу та захист зовнішніх кордонів країн-членів Європейського Союзу» є принципово важливим і надає можливість, з однієї сторони, зрозуміти градацію пріоритетів та їх характеристики, а з іншої – сприяє чіткому виокремленню структури програми. Координатор виконання напрямів підрозділу – Міністерство внутрішніх справ та адміністрації Республіки Польща. У даному підрозділі польської програми особливе місце посідають наступні чотири напрями співробітництва: Шенгенські питання, державне управління, місцеве самоврядування та політика безпеки. Потрібно зауважити, що кожен під-напрямок містить конкретні заходи у конкретно визначеному географічному просторі і часі. Наприклад, проблемні питання Шенгену сфокусовані на імплементації та дискусіях щодо Шенгенських принципів; на продовженні діяльності експертних груп, заснованих ще за часів чеського головування; формуванні спільної позиції «четвірки» щодо Шенгену; проведенні робочих нарад експертів щодо шенгенської співпраці у січні та квітні 2005 р.; продовженні співробітництва Вишеградської четвірки з країнами Бенілюкс із питань імплементації Шенгену.

У сфері державного управління роботу було заплановано здійснити у форматі самітів заступників міністрів та державних секретарів внутрішніх справ (Прага, 25–26 листопада 2004 р.) та нарад експертних груп щодо модернізації державного управління (Польща, 2005 р.), підвищення кваліфікації та освіти з державного управління, організації конференцій з розгорнутого переліку питань (жовтень – листопад 2004 р.). Місцеве самоврядування, а саме: внутрішній юридичний статус суб'єктів місцевого самовря-

дування; створення базових умов, принципів для успішного процесу спільного інвестування; гармонізація законів, які стосуються якості державних служб; реалізація прав місцевого самоврядування у транскордонному співробітництві; транскордонне співробітництво в контексті успішного використання фінансових програм Європейського Союзу було визначено важливою ланкою даної програми. Співпраця у реалізації політики безпеки визначалася перш за все організацією міжнародної наради робочої групи Вишеградської четвірки та Австрії у лютому 2005 р. з питань обговорення феномену екстремізму та розвитку насилля в Центральній Європі.

Узагальнюючи польський досвід головування, зазначимо, що програма в цілому була успішно виконана. Відбулися саміти на найвищому рівні прем'єр-міністрів, міністрів закордонних справ із представниками парламенту ЄС, відповідних комітетів ЄС. Новою ланкою співробітництва став форум регіонів Вишеграду у жовтні 2004 р. у Кракові – як співпраця органів місцевого самоврядування, Конференція міністрів закордонних справ із міжнародним Вишеградським фондом у грудні 2004 р. із питань затвердження бюджету на 2005 р. у розмірі 3 млн євро та гарантії 29 стипендій для науковців з України⁷. Особливої уваги та аналізу у дослідженні заслуговують і офіційні документи, які були прийняті внаслідок цих нарад на найвищому і локальному рівнях, а саме: Комюніке 12-ї зустрічі міністрів культури Вишеградської групи від 10–11 листопада⁸; Правила підготовки, апробації та процедур виконання фінансування проектів зі стратегічних програм міжнародного Вишеградського фонду від 7 грудня 2004 р.⁹; Звіт щодо зустрічі прем'єр-міністрів країн Вишеградської групи у Варшаві від 8 грудня 2004 р.¹⁰. З політичної точки зору, на особливу увагу заслуговують два документи за 2004 р.: Декларація прем'єр-міністрів країн Вишеградської групи про співробітництво після їх вступу до ЄС¹¹ та Основні стратегічні напрямки майбутніх дій вишеградської співпраці¹².

За часів польського головування в рамках Європейського Союзу регулярними були як політичні наради, так і регулярні зустрічі представників міністерств із конкретних проблемних питань, що свідчить про динаміку роботи на рівні об'єднання. 20–21 травня 2004 р. відбулася зустріч міністрів з охорони навколишнього середовища у Шіофоку, 24 травня 2004 р. – зустріч міністрів оборони у Коморні Градеку, 18–20 вересня 2004 р. – зустріч президентів патентних офісів у Цедзіні¹³, 11 жовтня 2004 р. відбулася зустріч

представників міністерств внутрішніх справ у Кракові, 13–15 жовтня 2004 р. – зустріч міністрів юстиції у Кракові, 28–29 жовтня 2004 р. – зустріч президентів центральних аудиторських офісів у Високих Татрах, 4 листопада 2004 р. – зустріч міністрів фінансів у Варшаві, 4 листопада 2004 р. – зустріч міністрів сільського господарства у Будапешті, 11–12 листопада 2004 р. – зустріч міністрів культури у Шарошпатаку, 4 березня 2005 р. – зустріч міністрів оборони у Варшаві із запрошенням міністра оборони України.

16–18 березня 2005 р. відбулась зустріч міністрів інфраструктури у Страсне, 14–15 квітня – зустріч міністрів регіонального розвитку у Варшаві, 28–29 квітня – 13-та зустріч міністрів культури у Банській Бистріці¹⁴, 6 травня 2005 р. – зустріч міністрів фінансів у Празі, 6–7 червня 2005 р. – зустріч міністрів із захисту навколишнього середовища у Кракові. Цей перелік свідчить про регулярні постійні зустрічі, а також, про різноплановий характер співпраці фахівців та експертів країн Вишеградської групи. Результатами співпраці сторін стала низка спільних декларацій та важливих документів: Декларація міністрів Вишеградської групи, відповідальних за регіональний розвиток, від 2 грудня 2005 р.¹⁵, Комюніке 14-ї зустрічі міністрів культури та з питань культурної спадщини країн Вишеградської групи¹⁶, Спільна офіційна заява міністрів закордонних справ від 11 липня 2005 р.¹⁷, Спільна декларація прем'єр-міністрів Вишеградської четвірки по Україні¹⁸, а також Спільна декларація прем'єр-міністрів Вишеграду по ЄС у Казімежі Дольному від 10 червня 2005 р.

Ідея європейської політики сусідства, міститься саме у Спільній заяві міністрів закордонних справ від 11 липня 2005 р., де чітко прописано: «У цій сфері особливо важливою є необхідність допомоги Україні та іншим країнам регіону, які здійснюють реформи. Для Вишеградської групи є вирішально важливою реалізація Плану дій ЄС – Україна, що поглиблюватиме відносини між ЄС та Україною і сприятиме європейській інтеграції країни. Країни Вишеградської четвірки бажають обговорити справу надання Україні спільної допомоги, а також бажають синхронізувати двосторонні ініціативи у цьому питанні. Міністри зустрінуться із австрійськими, словенськими та українськими партнерами, з якими обміняються думками щодо Регіонального партнерства та взаємовідносин з Україною і перспективами співпраці»¹⁹.

Важливою, на нашу думку, є заява міністрів закордонних справ Вишеградської групи

від 7 грудня 2004 р. стосовно подій в Україні у 2004 р.: «Ми бажаємо завірити нашого українського сусіда у нашій солідарності в його боротьбі за дотримання прав та демократичних принципів... Україна – не тільки ключовий сусід і стратегічний партнер Європейського Союзу, але також і важливий гравець у регіональній та глобальній безпеці. Ми віримо у позитивне вирішення кризи та розвиток подальшої демократизації, створення основ для нової якості у відносинах між ЄС та Україною»²⁰. В ній наголошувалося на підтримці демократичних трансформацій в Україні з боку країн Вишеградської групи, а також підкреслюється важливість внутріполітичних змін у сусідній країні й акцентується увага на посиленні регіональної безпеки.

Вишеградська четвірка в цей період активізує співпрацю в найближчому міжнародному середовищі, з діючими міжрегіональними та субрегіональними європейськими об'єднаннями: країнами Бенілюкс («Сфери співробітництва між країнами Вишеграду і Бенілюксу»), Веймарським трикутником, Радою скандинавських країн тощо. На нараді 15 лютого 2005 р. у Братиславі було оголошено перелік надбань, що містив ретельний огляд діяльності робочої групи у наступних напрямках співпраці: проблемні питання імплементації Шенгену, співробітництво представників парламентів країн Бенілюксу та країн Вишеградської групи; співробітництво із структурними фондами, співпраця у сфері розвитку інфраструктури й у плануванні, а також співробітництво у сферах інвестицій, туризму, реклами, у соціальній, трудовій політиці²¹.

Експерти польського Інституту суспільних справ у співпраці з науковцями країн Вишеграду провели дослідження значності, важливості, життєздатності Вишеградської групи з-поміж населення країн регіону. Більшість населення (громадянське суспільство) поінформовано про існування даної субрегіональної співпраці (у Польщі – 39%, в Угорщині – 44%, у Словаччині цей показник найбільший – 56%, у Чехії – 35%) і бажає її розвитку вже після вступу до ЄС. Цікаво зазначити, що значна частина поляків, чехів, угорців і словаків вважає важливим презентацію не тільки національних інтересів, але і спільних регіональних, незважаючи на те, що все ще є наявними різні стратегії як до просування у ЄС, так і після набуття повноправного членства – насамперед, у формах і методах адаптації до Європейського Союзу²².

Аналізуючи польські програми головування Вишеградської групи після 2000 р. та конкретні

заходи, що відбулися згідно із зазначеними програмами, можна підвести такі підсумки: за період польського головування у 2000–2001 рр. (підготовчий етап до вступу в ЄС) проявляється якісно новий характер співробітництва Вишеградської четвірки, коли злагоджені дії країн-членів допомогли імплементувати основні принципи відповідності нормам Європейського Союзу; програма 2004–2005 рр. та її виконання говорить про адаптацію держав Вишеграду до нового європейського простору й бажання вирішити центральноевропейські за допомогою країн-членів ЄС (набуття та реалізація базових європейських принципів співпраці); із 2004 р. співробітництво країн у вишеградському форматі вийшло на якісно новий рівень: нові ініціативи, що виходять за межі субрегіону і чітко окреслюють бажання країн-членів V-4 демонструвати свої позиції після вступу в ЄС вже у міжнародному масштабі, організація регулярних фахових зустрічей з європейськими, міжнародними організаціями – все це є свідченням посилення статусу країн Вишеградської групи у системі співробітництва Європейського Союзу; проглядається і життєздатність Вишеградської групи як субрегіонального форуму у складі Європейського Союзу, де особливої політичної, міжнародної ваги набуває саме позиція Республіки Польща, яка з 1995 по 2005 рр. змінила пріоритети в рамках Вишеграду.

Ідея формування більш тісної співпраці країн центральноєвропейського регіону у форматі Вишеградської групи в більш ширшому контексті виникла через так зване «повернення у Європу». Євроатлантичний напрям у контексті реалізації нової зовнішньої політики країн регіону був домінуючим. Польща, як і інші країни групи, вбачала у Вишеградському форматі певну політичну платформу для обговорення ініціатив та реалізації спільних інтересів з метою прискорення реалізації своїх національних інтересів, а також як інструмент для покращення співпраці, узгодження інтересів та координативної позиції сторін. На думку М. Майковської (польська дослідниця), Вишеградська група після 2004 р. є визнаним політичним брендом у європейському співтоваристві, хоча все ще не забезпечила собі стабільну позицію і не знаходиться на передньому фронті європейської політики²³.

Отже, з нашої точки зору, Вишеградське співробітництво після 2000 р. витримало випробування конфліктними ситуаціями в контексті з'ясування власних інтересів сторін-учасниць, успішно реалізувало свої головні спільні цілі та поступово із консультативного політичного форуму перетворюється на громадянське суспільство, для якого

пріоритетним фактором співробітництва є регіональна центральноєвропейська ідентичність.

¹ Meeting of the Prime Ministers of the V4 Countries with the French Prime Minister Lionel Jospin in Budapest (HU) 04/05/2000. URL: www.visegradgroup.eu

² Statement of the Visegrad Group Presidents in Pszczyna (PL) 19/01/2001. URL: www.visegradgroup.eu

³ Historia Grupy Wyszehradzkiej. URL: <http://www.visegradgroup.eu/historia-v4>

⁴ Statement of the Visegrad Group Presidents in Pszczyna (PL) 19/01/2001. URL: www.visegradgroup.eu

⁵ Declaration of Prime Ministers of the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on co-operation of the Visegrad Group countries after their accession to the European Union (12 May 2004). URL: www.visegradgroup.eu/documents/visegrad-declarations/visegraddeclaration-110412-1

⁶ Program of the Polish Presidency for strengthening the co-operation of the four Visegrad countries. 2004/2005 Polish Presidency. URL: <http://www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs/2004-2005-polish.eu>

⁷ Historia Grupy Wyszehradzkiej. URL: <http://www.visegradgroup.eu/historia-v4>

⁸ Угода між Урядом Республіки Польща та Кабінетом Міністрів України щодо використання потужностей системи транспортування вуглеводнів «Одеса – Броди» та її інтеграції з польськими потужностями / Галузевий державний архів Міністерства закордонних справ України. Ф. 6. Оп. 2. Спр. № 3465. 5 арк.

⁹ Statement of the Visegrad Group Ministers of Foreign Affairs on the situation in Ukraine (7 December 2004). URL: <http://www.visegradgroup.eu/2004/statement-of-the>

¹⁰ Informacja Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o przebiegu negocjacji o członkostwo RP w Unii Europejskiej / Pełnomocnik Rządu do Spraw Negocjacji o Członkostwo RP w UE. Informacja dla Sejmu RP o najważniejszych działaniach dostosowawczych w Polsce do członkostwa w Unii Europejskiej 1998–1999 / Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. Stan na 1 lipca 1999 roku. Warszawa: Pełnomocnik Rządu ds. Negocjacji o Członkostwo RP w Unii Europejskiej, 1999. 117 s.

¹¹ Statement of the Visegrad Group Presidents in Pszczyna (PL) 19/01/2001. URL: www.visegradgroup.eu

¹² Guidelines on the Future Areas of Visegrad Co-operation. URL: <http://www.visegradgroup.eu/cooperation/guidelines-on-the-future-110412>

¹³ Memorandum Quadripartite Visegrad Group meeting of the Industrial Property Office of the Czech Republic, the Hungarian Patent Office, the Patent Office of the Republic of Poland and the Industrial Property Office of the Slovak Republic (18–20 September 2004). URL: <http://www.visegradgroup.eu/2004/memorandum-quadripartite>

¹⁴ Communiqué on the 13th Meeting of the Ministers of Culture of the Visegrad Group countries, Banska Bystrica (April 28–29, 2005). URL: <http://www.visegradgroup.eu/2005/communique-on-the-13th>

¹⁵ Declaration of the V4 Ministers responsible for regional development, Sliač (Slovakia) (2 December 2005). URL: www.visegradgroup.eu

¹⁶ Communiqué on the 14th Meeting of the Ministers of Culture and Cultural Heritage of the Visegrad Group Countries. URL: <http://www.visegradgroup.eu/2005/communique-on-14th>

¹⁷ Joint Statement of V4 Foreign Ministerial Meeting, Budapest (July 11, 2005). URL: <http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements/joint-statement-of-v4>

¹⁸ Joint Declaration of the Prime Ministers of the V4 countries on the EU, Kazimierz Dolny (June 10, 2005). URL: <http://www.visegradgroup.eu/2005/joint-declaration-of-the>

¹⁹ Joint Statement of V4 Foreign Ministerial Meeting, Budapest (July 11, 2005). URL: <http://www.visegradgroup.eu/documents/official-statements/joint-statement-of-v4>

²⁰ Statement of the Visegrad Group Ministers of Foreign Affairs on the situation in Ukraine (7 December 2004). URL: <http://www.visegradgroup.eu/2004/statement-of-the>

²¹ Fields of co-operation between the Visegrad countries and the Benelux. List of decisions for the Meeting in Bratislava on the 15–16th of February 2005. URL: <http://www.visegradgroup.eu/2005/fields-of-cooperation>

²² Falkowski M., Bukalska P., Gromadzki G. Yes to Visegrad. Warszawa: Instytut spraw publicznych, 2003. No. 16. URL: www.isp.org.pl

²³ Majkowska M. Ten Years of the V4 countries in the EU – Polish perspective // Grupa Wyszehradzka Polityka Społeczna. URL: www.visegradgroup.eu

The article is devoted to Polish activity within Visegrad Group countries at the beginning of the XXI century, which has become a kind of instrument for coordinated preparation for the country's join the European Union. Visegrad Group has identified regional Central European identity as a priority factor for cooperation and has successfully fulfilled its main tasks. The author analyzes different areas of cooperation of the member countries of the Visegrad Group, which stated the fact of their Euro-Atlantic and European integration and defined new opportunities and priorities in the realization process of common interests.

Keywords: Poland, Visegrad Group, cooperation, regional policy, integration.

Освещается польская деятельность в рамках Вишеграда в начале XXI ст., которая стала своеобразным инструментом скоординированной подготовки к вступлению страны в Европейский Союз. Вишеградское сотрудничество определило региональную центральноєвропейскую идентичность приоритетным фактором сотрудничества и успешно выполнило свои главные задания. Анализируются разные сферы сотрудничества стран-членов Вишеградской группы, которые констатировали факт своей евроатлантической и европейской интеграции и определили новые возможности и приоритеты в процессе реализации общих интересов.

Ключевые слова: Польша, Вишеградская группа, сотрудничество, региональная политика, интеграция.

Н а у к о в е в и д а н н я

СТУДІЇ З АРХІВНОЇ СПРАВИ ТА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

Том двадцять шостий – двадцять сьомий

Художнє оформлення обкладинки

А. С. Заєць, Н. В. Михайличенко

Редактори А. М. Катренко, *М. В. Горбатюк*

Переклад англійською мовою *Л. В. Шнуровська*

Верстка *О. П. Онофрійчук*

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 20585–10385 ПР від 21 лютого 2014 р.

Підписано до друку ____ грудня 2019 р. Формат 60×84¹/₈
Умовн.-друк. арк. 21,39. Умовн.-фарбо-відб. 22,67. Обл.-вид. арк. 22,75.
Наклад 100 прим. Зам. № 249

Надруковано у ДЦЗД НАФ
03110, Київ-110, вул. Солом'янська, 24